

Mòdul textual. Indicacions per a l'elaboració dels continguts

Aquest document vol ser una guia per als autors i les autores que tenen l'encàrrec de crear un contingut docent bàsic per a una assignatura o unitat formativa de la Universitat. S'hi presenten, breument, algunes indicacions que els autors i les autores hauran de tenir en compte des del punt de vista estructural, formal i d'estil, abans de començar la redacció dels continguts encarregats, incloent-hi algunes recomanacions perquè els continguts creats siguin inclusius, respectuosos, no discriminatoris i no sexistes.

1. Característiques estructurals

Els originals presentats s'han d'ajustar a una estructura determinada. Els continguts textuais de les assignatures de la UOC s'estructuren habitualment en diferents unitats que anomenem **mòduls**. Cada mòdul és un contingut textual completament independent, d'entre 10 i 50 pàgines, i es presenta per separat.

Cada un dels mòduls té l'estructura següent: una portada, l'índex i el **temari** desenvolupat. A més, pot tenir altres elements opcionals, com ara una introducció, un glossari, una bibliografia o uns annexos.

2. Característiques formals

Els mòduls de la UOC utilitzen una sèrie de recursos que defineixen el seu contingut per la seva importància o per la manera en què s'han de presentar.

En aquest sentit, cal tenir en compte una sèrie de recursos que podem indicar en el text, que facilitaran la tasca a l'equip d'edició.

2.1. Jerarquies i vinyetes

Els recursos d'aprenentatge propis de la UOC poden tenir un màxim de quatre nivells d'apartat en cada mòdul, tres dels quals numerats (cosa que significa que apareixen a l'índex) i el quart sense numerar:

1. Títol de l'apartat

1.1. Títol de l'apartat

1.1.1. Títol de l'apartat

Títol de l'apartat

Les llistes amb vinyetes poden tenir fins a quatre nivells de profunditat (tot i que una estructura de quatre nivells complica la intel·lecció de qualsevol classificació).

Recomanem que els títols dels apartats siguin el més curts possible (al voltant de 20 paraules), per tal que es puguin adaptar als diferents dispositius de lectura que poden utilitzar els estudiants.

Formalment, l'ordre de les vinyetes és el següent:

1. Paràgraf de mostra per a veure com queda un paràgraf en una llista.

a) Paràgraf de mostra per a veure com queda un paràgraf en una llista.

· Paràgraf de mostra per a veure com queda un paràgraf en una llista.

Paràgraf de mostra per a veure com queda un paràgraf en una llista.

– Paràgraf de mostra per a veure com queda un paràgraf en una llista.

Paràgraf de mostra per a veure com queda un paràgraf en una llista.

Per a indicar jerarquies en el text feu servir sempre les vinyetes automàtiques de Word. Si voleu que siguin xifres, n'hi poseu. La jerarquitització automàtica és xifra, després lletra, després vinyeta i finalment guionet. Si només n'hi ha dues, llavors és vinyeta i després guionet.

2.2. Recursos per al tractament didàctic del text

A continuació es dona una llista dels possibles recursos que poden contenir els mòduls. Cap d'aquests recursos no és d'ús obligatori. És important que, com a autors, indiqueu els recursos que han d'ajudar l'estudiant a assolir els continguts d'estudi, perquè sou vosaltres els autèntics experts en la matèria.

Amb caràcter general no es recomana l'ús d'un recurs dins d'un altre (una citació dins d'un exemple, una imatge dins d'un destacat, etc.), pensant en termes d'optimització per a la visualització en diferents dispositius.

Per aquest mateix motiu, recomanem que modereu l'ús d'aquests recursos, tant en quantitat com en l'extensió de cadascun d'ells.

Podem distingir entre contingut o text principal, contingut complementari i elements transversals.

Text principal

a. Idea clau

És un text que recull les idees clau per entendre els continguts. És una informació clau per a l'estudiant, com ara una definició.

Haurien de ser textos curts, com els destacats que podem trobar en les notícies d'un diari (40 paraules aproximadament). Tingueu en compte que un excés d'idees clau fa que aquestes perdin eficàcia.

Aquests textos poden portar, opcionalment, un títol. El títol hauria de ser d'un màxim recomanat de 5-7 paraules.

b. Negreta

S'utilitza per a destacar conceptes o paraules clau. Si voleu ressaltar frases senceres llavors el recurs més adequat pot ser la idea clau.

Text complementari

Els textos complementaris tenen la funció de fer la lectura més amena, d'aclarir conceptes difícils o de connectar els continguts amb la realitat a través de casos o exemples.

En una segona lectura del material, el mòdul s'hauria de poder llegir, sense perdre'n el fil conductor, ignorant els textos complementaris.

Els textos complementaris poden ser una mica més llargs que els destacats. En aquest cas l'extensió recomanada està al voltant de les 100 paraules.

Hi ha diferents tipus de textos complementaris, a sota els expliquem tots, però no esteu limitats a aquests tipus. Si voleu posar un contingut complementari amb un altre títol, podeu fer-ho. En aquest cas els títols també haurien de ser curts (al voltant de 5-7 paraules). A continuació posem exemples de continguts complementaris.

a. Contingut complementari o d'ampliació o dades complementàries

És un text que amplia la idea de la qual es tracta en el text principal. Conté anècdotes, biografies d'autors, aclariments, notes complementàries, etc. És convenient que dugui un títol breu.

b. Exemple

Té la finalitat d'il·lustrar o exemplificar alguna idea, concepte, procediment o valoracions presents en el contingut bàsic del material.

c. Referència bibliogràfica

Citació bibliogràfica que queda integrada dins del text i que pot portar un títol de bibliografia complementària, de referència bibliogràfica, de lectura recomanada, etc.

d. Reflexió

S'utilitza per a identificar una pregunta oberta que faci pensar sobre el contingut.

e. Nota breu

El que tradicionalment s'ha identificat com a nota al peu, en els materials de la UOC es col·loca tan a prop com sigui possible de la paraula que l'origina.

Elements transversals

a. Citació

Citació literal d'un text d'un autor que volem destacar. Hi ha de constar la font (nom de l'autor, referència bibliogràfica, etc).

b. Codi

Part de codi executable (o pseudocodi) que vulguem incloure en el material.

c. Figures: esquemes, imatges, il·lustracions, gràfics i taules

En general les figures s'utilitzen per a estructurar gràficament els continguts. No s'han de fer servir imatges que no aportin informació addicional al contingut escrit. Han de ser necessàries i han d'estar justificades en l'explicació.

Com a norma general, no podem utilitzar imatges agafades d'internet, per motius legals, excepte en el cas de logotips o imatges d'ús públic. Es poden fer servir de model de referència, però, en tot cas, és important que ens aclariu quin concepte voleu il·lustrar o amb quina idea suggeriu una figura per a poder trobar alternatives..

En cas d'incrustar imatges, il·lustracions o gràfics en el text, s'ha d'indicar sempre que són lliures de drets.

Com a norma general, s'han incloure les taules amb les dades, no en format imatge.

Com a norma general, cal afegir títols o peus informatius a les il·lustracions, taules, etc.

d. Vídeos

Els autors poden incorporar vídeos al material en els supòsits següents:

- Quan siguin vídeos sotmesos a llicències de difusió en accés obert que permetin aquell ús concret.
- Quan siguin vídeos sotmesos a drets d'autor, havent demanat als titulars dels drets l'autorització corresponent per a l'ús concret.
- Quan el vídeo es faci servir com a citació o per a fer-ne una anàlisi, un comentari o un judici crític (excepció de citació).

e. Enllaços a fonts externes

Es recomana no incorporar enllaços a fonts externes des del text; si cal fer-ho, es recomana que siguin els mínims imprescindibles. En aquest cas, cal assegurar-se que són URL a documents que es poden fer servir (drets) i que són permanents (l'enllaç no canviarà passat un temps i funcionaran sempre, sense haver de fer cap tasca de revisió, actualització o edició del contingut).

3. Estil

Mireu de fer servir un estil directe que motivi l'estudiant sense perdre el registre adequat al material universitari. Com a punt de referència, podeu seguir les següents indicacions generals sobre l'estil:

- a. La implicació de l'autor per a captar l'atenció de l'estudiant es fa per mitjà de la primera persona del plural:
exposarem, veurem, hem vist
- b. El tractament dels estudiants és de vosaltres (segona persona del plural):
comproveu, recordeu, consulteu
- c. Els paràgrafs no han de ser gaire llargs (quinze línies com a màxim).
- d. No es poden fer referències a d'altres materials de l'assignatura ja que han de poder funcionar de manera independent.
- e. S'ha d'equilibrar el volum dels apartats mentre sigui possible (per exemple, intentem evitar que un apartat tingui una plana i un altre en tingui quinze).
- f. S'ha de comprovar que totes les referències que se citen en el text consten en la bibliografia del mòdul.
- g. Cal parar atenció a l'excés de **negretes**, **cursives** i **cometes dobles**:
  - i La negreta es reserva per a **paraules clau** en un paràgraf. No s'ha d'utilitzar massivament: si un paràgraf està tot en negreta, potser és que som davant d'un text clau.
  - ii La cursiva es reserva per a les **paraules en altres idiomes** diferents del del cos de l'obra i per als conceptes (el metallenguatge).
  - iii Les cometes dobles es reserven per a les **citacions**.

4. Diversitat i gènere

Cal que els continguts que surtin a al mòdul, siguin en forma textual, gràfica o audiovisual, siguin respectuosos amb la igualtat i amb la dignitat i que garanteixin la presència de la diversitat de la nostra societat. Això implica fer servir un llenguatge respectuós amb les persones, intentant evitar l'ús de termes o expressions que puguin contribuir a marginar determinats grups socials.

A l'hora de triar exemples, cal reproduir situacions quotidianes amb una representació equitativa dels sexes. Procurem evitar difondre missatges que fomentin estereotips, tret dels casos en els quals l'exemple vulgui, precisament, evidenciar una situació discriminatòria.

De la mateixa manera, les imatges o els recursos visuals proporcionats (fotografies, vídeos i il·lustracions) han de garantir un equilibri en la representativitat pel que fa a sexe, cultura, religió, raça..., amb el mateix nivell de jerarquia.

En les referències bibliogràfiques s'ha de tendir a donar la mateixa visibilitat a dones i homes. És convenient desenvolupar el nom de l'autor o autora en comptes de posar-ne només la inicial.

Per exemple:

Cortés, Josepa; Pons, Vicent (1993). «La biblioteca jurídica de Jaume d'Eixarc (1479)». Saitabi (XLIII, pàg. 181-194)

En el web del Servei Lingüístic trobareu recomanacions bàsiques per fer un ús no sexista de la llengua en els continguts que redacteu.

5. Presentació dels originals

L'extensió dels originals ha de ser adequada a l'encàrrec rebut, amb una extensió entre 10 i 50 pàgines per cada mòdul. Es consideren pàgines de 270 paraules o bé 2.100 caràcters amb espais. Una altra referència pel que fa a l'extensió del text és utilitzar la mida de pàgina estàndard DIN A4, un interlineat d'1,5 i els tipus de lletra Verdana 10 o Arial 12.

A l'hora d'establir els requeriments mínims de presentació, convé distingir entre recursos d'aprenentatge de nova creació i revisions de recursos existents (actualitzacions, fes d'errates, etc.), i també entre recursos de tipus multiformat i recursos no multiformat.

Nova creació en multiformat

- a. Considerem que no cal fer servir cap plantilla específica per a crear un nou recurs en multiformat, atès que l'autor ha de pensar en el contingut i no pas en el format o en la disposició final del text, ja que en cada sortida es resol de manera diferent. Per a identificar els diferents recursos didàctics, es recomana emprar marques delimitadores del tipus «[Inici text clau] / [Final text clau]» o qualsevol altre sistema entenedor i sense ambigüitats.
- b. Demanem preferentment originals escrits en Word o equivalent, per exemple OpenOffice.
- c. Les figures poden estar incrustades en el text (en el Word) o es poden presentar a banda referenciades convenientment.
- d. Demanem que al principi de cada mòdul s'indiqui el nom de l'autor o els autors.
- e. Si hi ha fórmules, han de venir editades preferentment en MathType. Alternativament, es pot emprar l'editor de fórmules del Word. Les fórmules mai no poden venir com a imatges, fetes amb altres aplicacions que no permetin l'exportació a MML o escrites a mà, ja que s'haurien de reescriure i això faria augmentar el marge d'error.
- f. És millor presentar les instruccions, els comentaris o les notes generals per als editors en un document a banda.

Nova creació no multiformat

La UOC no recomana l'ús de recursos d'aprenentatge no multiformat per raons d'accessibilitat i usabilitat. L'ús dels materials no multiformat s'ha de restringir a casos molt específics i justificats.

Actualment, un recurs d'aprenentatge de tipus mòdul textual de nova creació no s'edita en multiformat bàsicament pels dos motius següents:

1. Ha de tenir una estructura determinada que no encaixa amb l'estàndard i que no es podria generar en XML.
2. Els autors han triat escriure amb LaTeX i és un text amb un nombre considerable de fórmules.

El format final d'un material no multiformat serà únicament un PDF.

Les indicacions generals de presentació d'originals són les mateixes que les dels multiformat, tret de les relatives a les fórmules quan l'original és LaTeX.

Revisions de recursos d'aprenentatge ja existents

Tant si és un recurs multiformat com si no ho és, el primer que cal plantejar-se és quin és el grau d'actualització que es farà del recurs existent. Si és una fe d'errates amb molt poques esmenes, la manera com es presentin els originals tindrà molta menys incidència que si és una actualització de continguts complexa.

Demaneu que les esmenes s'indiquin prenent com a base de referència la darrera versió del PDF (també en els recursos multiformat). És important assegurar-se que es treballa amb la darrera versió existent.

Recomanem fer esmenes en els PDF mitjançant les eines que proporciona Acrobat (Insereix, Substitueix, Comenta). Les indicacions, notes i esmenes molt breus es poden fer directament en el PDF; els canvis de frases, paràgrafs i continguts més extensos s'han de fer sempre en documents a banda, referenciats com a «text 1», «text 2», per exemple. Qualsevol altre mètode que resulti entenedor i coherent pot ser vàlid. És important, sobretot, que no hi hagi ambigüitat o contradiccions.

En revisions amb poques esmenes, també és pràctic fer un document amb la llista de les esmenes referenciades (com una fe d'errates): per pàgina, apartat, etc.

Si s'han de fer revisions de recursos en més d'un idioma, n'hi ha prou que es presentin les actualitzacions i esmenes en una de les versions. Els editors les traspassaran a les altres versions segons convingui.

Les actualitzacions s'han de fer sempre sobre els documents finals de l'última versió, mai sobre els originals inicials ni sobre cap versió intermèdia. Si l'autor vol treballar sobre un Word i decideix convertir la darrera versió del recurs a aquest format (és a dir, passar de PDF a Word), és imprescindible que els canvis quedin marcats en el text (per exemple, amb control de canvis).

Quan es passa el PDF final a Word, de vegades el format i les imatges del document resultant queden alterats respecte del PDF de partida, però no cal que els autors ho arreglin.

En revisions molt complexes, per a valorar casos concrets o sempre que es consideri oportú, recomanem consultar els dubtes amb el referent de la Biblioteca.